

Abordarea diferențiată a învățării - un răspuns la nevoile reale de dezvoltare a copilului

Resurse psihopedagogice pentru activitatea cadrelor didactice din învățământul primar

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	7
I. Atribuțiile logopedului, consilierului școlar și ale profesorului itinerant și de sprijin	
Prof. logoped Adriana PICĂ.....	9
II. Repere legislative privind orientarea școlară și profesională a copiilor cu CES	
Prof. logoped Mihaela CADARIU.....	13
III. Legătura dintre comportamentul opozant și întârzierea de limbaj	
Prof. logoped Svetlana Zagorka HRIȚCU.....	28
IV. Dislexo-disgrafia, o tulburare ce poate fi remediată!	
Prof. logoped Daniela Violeta VITOREANU.....	30
V. Personalitatea copilului	
Prof. consilier Ligia Iemima IERCAN	35
VI. Comunicarea dintre cadrul didactic și elevul din învățământul primar	
Prof. consilier Cristina POP.....	46
VII. Modalități de stimulare la școlarul mic	
Prof. consilier Otilia ARDELEAN.....	54
VIII. Exprimarea și înțelegerea emoțională în contextul școlii (ontogeneza emoțiilor, activități pentru dezvoltarea și optimizarea emoțiilor)	
Andreia Cristina HETTMANN.....	58

IX. Probleme de procesare senzorială la copiii hiperkinetici	
Prof. consilier Emeșe Roberta BOJIN	63
X. Activități de informare și consilierea părinților pentru stimularea inteligenței emoționale a școlărilor mici	
Prof. consilier Otilia ARDELEAN.....	72
XI. Managementul conflictelor în clasă	
Prof. consilier Adela CZEBELY	71
XII. Stima de sine	
Prof. logoped Mihaela CADARIU.....	84
XIII. Dinamica în gestionarea conflictelor cu accent pe toleranța mea la frustrare ca și cadru didactic	
Prof. consilier Călin HOPSITAR, Prof. consilier Oana Lavinia SOLCAN	91

I. Atribuțiile logopedului, consilierului școlar și ale profesorului itinerant și de sprijin

Prof. logoped **Adriana PICĂ**
e-mail: adriana.pica@yahoo.com

1. Profesorul logoped se ocupă cu terapia tulburărilor de limbaj și de comunicare. Acesta își desfășoară activitatea în cadrul cabinetelor logopedice interșcolare (CLI), care sunt structuri de învățământ special integrat ale învățământului preuniversitar, finanțate, coordonate, monitorizate și evaluate de Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională (CJRAE).

În competența profesorilor logopezi din cadrul CLI intră următoarele tulburări de limbaj și de comunicare:

- a) tulburările de pronunție/articulare (dislalia, disartria, rinolalia);
- b) tulburările de ritm și fluentă a vorbirii (balbismul);
- c) tulburările limbajului scris-citit (dislexia, disgrafia);
- d) tulburările de dezvoltare a limbajului (mutismul elctiv, retardul în dezvoltarea vorbirii);
- e) tulburările de voce (afonia, disfonia);
- f) tulburări polimorfe (afazia, alalia);

Profesorul logoped are următoarele **atribuții**, conform Regulamentului privind organizarea și funcționarea CJRAE (aprobat prin OMECTS nr. 5555/ 2011):

- a) identificarea, depistarea, înregistrarea copiilor sesizați din zona de intervenție logopedică; (până în data de 20 octombrie);
- b) înregistrarea copiilor cu tulburări de limbaj în fișele de depistare avizate de către directorul unității în care s-a făcut depistarea;
- c) formularea diagnosticului și prognosticului pentru fiecare copil/elev evaluat;
- d) orientarea terapiei logopedice spre corectare, recuperare, compensare, adaptare și integrare școlară și socială, respectând principiile personalizării și individualizării (*fișe de depistare, plan de activități, registru de activități, programe specifice de recuperare a limbajului, fișe logopedice, orar și alte documente*);
- e) informarea părinților copiilor depistați asupra rezultatelor examinării și necesității intervenției logopedice;
- f) planificarea frecvenței copilului la cabinet, realizată în acord cu părinții și încadrarea copilului în grupe de terapie;

- g) în cazul în care e nevoie, orientarea părinților spre alți specialiști și servicii pentru probleme care nu sunt de competența logopedului (medic, medic specialist, psiholog, psihoterapeut, psihiatru etc).

Relații ierarhice: Cadrele didactice din cabinetele logopedice interșcolare se subordonează Ministerului Educației și sunt coordonate metodologic de inspectoratele școlare județene.

Profesorul logoped se află în:

- **relații de subordonare** față de directorul CJRAE Arad, directorul adjunct al CJRAE Arad și coordonatorul comisiei metodice a profesorilor logopezi;
- **relații de colaborare** cu directorul unității de învățământ unde își desfășoară activitatea;
- **relații de colaborare metodologică** cu ceilalți profesori logopezi din cabinetele logopedice interșcolare, cu profesorii itineranți și de sprijin din cadrul CSEI; cu personalul didactic, auxiliar și nedidactic al unității de învățământ în care funcționează cabinetul;

Norma didactică a profesorului logoped cuprinde 40 de ore pe săptămână, repartizate astfel:

- **16 ore/săptămână** desfășurate în cadrul CLI, repartizate conform orarului.

Pe parcursul unui an școlar un profesor logoped lucrează cu un efectiv de 15-40 copii/elevi cu tulburări de limbaj, acoperind o zonă de intervenție/circumscripție logopedică de cel puțin 500 de copii/elevi din grădinițe și din clasele 0-IV.

- **24 de ore/săptămână** repartizate conform orarului, care constau în activități de pregătire metodico-științifică.

2. Profesorul consilier școlar are următoarele **atribuții**, conform Regulamentului privind organizarea și funcționarea CJRAE (aprobat prin OMECTS nr. 5555/ 2011):

a) Asigură informarea și consilierea preșcolarilor/elevilor, părinților și cadrelor didactice pe diferite problematice: cunoaștere și autocunoaștere, adaptarea elevilor la mediul școlar, adaptarea școlii la nevoile elevilor, optimizarea relațiilor școală-elevi-părinți.

b) Asigură, prin intermediul metodelor, procedeele și tehnicilor specifice, prevenirea și diminuarea factorilor care determină tulburări comportamentale, comportamente de risc sau disconfort psihic.

c) Realizează investigarea psihopedagogică a copiilor și elevilor.

d) Propune și organizează programe de orientare școlară, profesională și a carierei elevilor, în unitățile de învățământ unde își desfășoară activitatea.

e) Propune, în cadrul curriculumului la decizia școlii, cursuri opționale vizând dezvoltarea personală a elevilor.

f) Asigură servicii de consiliere și cursuri pentru părinți.

g) Sprijină și asigură asistență și consiliere metodologică personalului didactic.

h) Elaborează studii psihosociologice privind opțiunile elevilor claselor terminale vizând calificările profesionale din învățământul profesional și liceal.

i) Recomandă părinților consultarea altor instituții pentru problemele care nu sunt de competența lor - centre logopedice, comisii de expertiză, cabinete medicale, cabinete psihologice etc.

j) Asigură servicii de consiliere și asistență psihopedagogică pentru copiii cu cerințe educaționale speciale.

k) Asigură servicii de evaluare psihosomatică a preșcolarilor în vederea înscrierii în clasa pregătitoare/clasa I.

Relații ierarhice: Cadrele didactice din cabinetele școlare/interșcolare de asistență psihopedagogică se subordonează Ministerului Educației Naționale și sunt coordonate metodologic de inspectoratele școlare județene, (conform art. 1 și 2 (1) din OMECTS Nr. 5555 din 7 oct. 2011).

- **Relații de subordonare:** directorul CJRAE Arad, coordonatorul CJAP
- **Relații de colaborare:** directorul unității de învățământ unde își desfășoară activitatea

Profesorii consilieri școlari acoperă o zonă de intervenție/ circumscripție de cel puțin 800 de preșcolari/elevi din clasele 0-XII.

Norma didactică a profesorului consilier cuprinde 40 de ore pe săptămână, repartizate astfel:

- **18 ore/săptămână** repartizate conform orarului zilnic;
- **22 de ore/săptămână** de activități de pregătire metodico-științifică, participarea la ședințe și lectorate cu părinții, la comisiile metodice și consiliile profesionale cu tematică specifică.

Din cele 18 ore/săptămână din norma didactică menționată, profesorii consilieri din cabinetele școlare efectuează 2 ore/săptămână de predare în specialitate sau în cadrul curriculumului la decizia școlii din ariile curriculare OM ȘI SOCIETATE.

3. Profesorul de sprijin și itinerant își desfășoară activitatea în școlile integratoare din învățământul de masă asigurând servicii de sprijin copiilor cu cerințe educaționale speciale, integrați în școlile de masă.

Copiii cu CES sunt acei copii ale căror cerințe/nevoi speciale sunt de natură educațională și rezultă din deficiențe mintale, fizice, senzoriale, de limbaj, socio-afective și de comportament ori asociate.

Toți acești copii cu dificultăți în diferite arii (atenție, limbaj, gândire, motricitate, memorie, orientare spațială, afectivitate) au nevoie din partea celor din jur, în special a părinților, educatorilor, învățătorilor, profesorilor, de un plus de atenție, dar și de o educație individualizată.

Profesorul de sprijin și itinerant este cadrul didactic cu studii superioare în domeniul psihopedagogic care desfășoară activități de învățare, stimulare, compensare și recuperare cu persoanele cu cerințe educaționale speciale (CES) integrate în unitățile de învățământ de masă sau la domiciliu, în colaborare cu toate cadrele implicate: învățători, profesori, logopezi și consilieri.

Profesorul de sprijin și itinerant este subordonat Centrului Școlar pentru Educație Incluzivă (CSEI), are o **normă de 16 ore/săptămână** și lucrează cu un număr de 8-13 copii .

Profesorul itinerant are următoarele **atribuții**, într-o școală de masă:

- Să participe în timpul orelor de predare-învățare, la activitățile pe care le desfășoară în clasă învățătorul/profesorul (în calitate de observator, consultant, coparticipant);
- Să desfășoare activități de tip terapeutic-cognitiv-ocupational;
- Să propună și să realizeze materiale didactice individualizate, în funcție de dificultățile de învățare ale copiilor/elevilor;
- Să elaboreze și să realizeze planul de intervenție personalizat, precum și adaptarea curriculară, în parteneriat cu cadrele didactice de la clasă;
- Să realizeze o integrare eficientă în colectivul clasei/școlii a elevului cu CES, prin colaborare cu profesorii;
- Să consilieze și să colaboreze cu părinții copiilor care beneficiază de serviciile de sprijin;
- Să-l sprijine, emoțional și educațional, pe copilul în dificultate;
- Să colaboreze cu învățătorii/profesorii din școală, în vederea adaptării programei la nivelul de înțelegere al copilului.

Bibliografie:

1. <https://www.edu.ro/>
2. <https://cjraearad.ro/>

II. Repere legislative privind orientarea școlară și profesională a copiilor cu CES

Prof. logoped **Mihaela CADARIU**
e-mail: cadariu_mihaela@yahoo.com

DELIMITĂRI CONCEPTUALE

1. Cerințe educaționale speciale (CES)

- desemnează o categorie de dificultăți de învățare ca urmare a intervenției unor **factori extrinseci** (școlari, familiali, sociali), dar și a unor **factori intrinseci psihoafectivi**.

Pot apărea și **secundar**:

- nivel intelectual liminar;
- deficit senzorial;
- prezența ADHD;
- tulburări emoționale severe;
- bilingvism.

2. Dizabilitate

Organizația Mondială a Sănătății propune următoarea definiție a dizabilității: „Dizabilitatea este reprezentată de orice restricție sau lipsă (rezultată în urma unei infirmități) a capacității (abilității) de a îndeplini o activitate în maniera sau la nivelul considerate normale pentru o ființă umană”.

Organizația Națiunilor Unite (ONU), în baza Convenției privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, utilizează următoarea definiție: „Persoanele cu dizabilități includ acele persoane care au deficiențe fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale de durată, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere, pot îngreuna participarea deplină și efectivă a persoanelor în societate, în condiții de egalitate cu ceilalți”.

3. Tulburări specifice de învățare(TSI)

- desemnează un grup eterogen de tulburări ce afectează procesul tipic de achiziție a abilităților școlare: dislexie, disgrafie (inclusiv disortografia), discalculie;
- reprezintă o tulburare de origine biologică.

În categoria **tulburărilor specifice de învățare** se regăsesc:

DISLEXIA

- este o tulburare specifică a abilităților de citire (în privința corectitudinii, fluenței, comprehensiunii), care nu sunt dezvoltate la nivelul așteptat prin raportare la nivelul de dezvoltare intelectuală, nivelul de școlarizare și vârsta persoanei.

Diagnosticul de dislexie se stabilește, de regulă, în clasa a II-a, după ce elevul a parcurs învățarea tuturor literelor.

DISGRAFIA

- cuprinde toate formele de perturbări ale procesului tipic de achiziție a exprimării în scris (erori la nivelul literelor, erori sintactice și erori de punctuație, organizarea grafică a paragrafelor).

Diagnosticul de disgrafie se stabilește, de regulă, în clasa a II-a, după ce elevul a parcurs învățarea tuturor literelor.

DISCALCULIA

- este o tulburare specifică de învățare care se exprimă prin perturbări ale procesului tipic de achiziție a abilităților matematice (simț numeric, memorarea tablei adunării și înmulțirii, calcul corect sau fluent, raționament matematic acurat).

Diagnosticul de discalculie se stabilește, de regulă, în clasa a III-a.

Tulburări specifice de învățare(TSI)

- **NU** reprezintă o consecință a existenței unor condiții incapacitante sau a unor condiții defavorabile învățării;
- **NU** sunt o consecință a lipsei oportunităților de învățare sau a lipsei motivației pentru învățare;
- **NU** sunt rezultatul unei dizabilități intelectuale, a unui intelect liminar, deficit senzorial (de exemplu, auditiv, vizual, motor), a tulburărilor afective și emoționale de natură psihiatrică, a altor tulburări de (neuro) dezvoltare (de exemplu, TSA - tulburări de spectru autist, ADHD - tulburarea de deficit de atenție și hiperactivitate);
- **NU** sunt cauzate de nicio formă de traumă cerebrală sau maladie de achiziție.